

Plenum

Torsdag 28.4.2022 kl. 16.00—18.13

5. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av lagstiftningen om uppgifter i anslutning till utkomstskyddet för arbetslösa i de kommuner som deltar i kommunförsöket som gäller främjande av sysselsättningen

Regeringens proposition RP 61/2022 rd

Remissdebatt

Andre vice talman Juho Eerola: Ärende 5 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet.

För remissdebatten reserveras högst 30 minuter. Vid behandlingen av ärendet följer riksdagen det för ärenden med tidtabell överenskomna förfarandet. — Minister Haatainen, var så god.

Debatt

17.26 Työministeri Tuula Haatainen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työttömyysturvatehtävien toimeenpanossa on ilmennyt, ettei toimivalta työnhakijan työttömyysturvaoikeutta koskevien työvoimapoliittisten lausuntojen antamisesta ole jakautunut tarkoituksenmukaisella tavalla työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevien kuntien ja sitten taas toisaalta TE-toimistojen välillä. Nythän työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleva kunta tai TE-toimisto antaa työvoimapoliittisen lausunnon työttömyysetuuden maksajalle työttömyysetuutta hakevan työnhakijan etuuden saamisen edellytyksistä, eli tämä on se tehtävä, josta tässä puhutaan.

Hallitus esittää nyt, että työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleville kunnille siirrettäisiin lisää toimivaltaa antaa omien asiakkaidensa työttömyysturvaoikeutta koskevia työvoimapoliittisia lausuntoja. Olisikin perusteltua, että kuntien ja TE-toimistojen toimivalta antaa omia asiakkaitaan koskevia työvoimapoliittisia lausuntoja vastaisi pääasiassa tosiasiallista tilannetta.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleville kunnille siirtyväksi esitetyt työttömyysturvatehtävät koskevat sellaisten työvoimapoliittisten lausuntojen antamista, jotka nykyisin annetaan kuntien asiakkaiden osalta kussakin TE-toimistossa toimialueellaan. Näiden tehtävien siirtyminen kuntien tehtäviksi tarkoittaisi sitä, että kunnan asiakkaana olevaa työnhakijaa koskevat työttömyysturva-asiat käsiteltäisiin jatkossa pääasiassa joko kunnassa tai valtakunnallisesti keskitetysti tällaisia harkintaa vaativia työttömyysturvatehtäviä hoitavassa Uudenmaan TE-toimistossa. Lisäksi työllisyyden edistämisen kuntakokeilun kokeilualueiden kunnille tulisi mahdollisuus Uudenmaan TE-toimiston lisäksi käsitellä ja antaa työvoimapoliittinen lausunto työnhakijan opintojen vaikutuksesta oikeuteen saada työttömyysetuutta tilanteissa, joihin ei liity harkintaa.

Punkt i protokollet PR 46/2022 rd

Valtakunnallisesti keskitettyjä työttömyysturvatehtäviä hoitavalle Uudenmaan TE-toimistolle mahdollistettaisiin työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevien kuntien asiakkaita koskevien lausuntojen antaminen muistakin kuin harkintaa vaativista asioista sen hoitaessa omaan toimivaltaansa kuuluvia valtakunnallisesti keskitettyjä työttömyysturvatehtäviä. Tämä vastaisi Uudenmaan TE-toimistolla olevaa toimivaltaa kunkin TE-toimiston osalta.

Ehdotetut muutokset selkiyttäisivät ja sujuvoittaisivat kokeilualueen kunnan asiakkaana olevan työnhakijan työttömyysturvaprosessia. Tämä turvaisi työnhakijan työttömyysturva-asian viivytyksetöntä käsittelyä. Esitetyt muutokset eivät vaikuttaisi menojä lisävästi tai vähentävästi valtion tai kuntien talousarvioon.

Lisäksi esitetyillä muutoksilla vahvistettaisiin kuntien roolia työttömyysturva-asoiden toimeenpanossa. Huomioiden hallituksen linjaaman TE-palvelujen myöhemmin pysyvän kuntasiirron sekä työllisyyden edistämisen kuntakokeilujen jatkumisen eduskunnan päätöksen mukaisesti vuoden 24 loppuun olisi nyt tarkoituksenmukaista siis vahvistaa kuntien roolia pysyvään tilanteeseen valmistautumisen näkökulmasta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Edustaja Lehto.

17.29 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Lähes kaikki esitysluonnoksesta lausuntonsa antaneet tahot pitivät esityksessä ehdotettuja muutoksia lähtökohtaisesti kannatettavina. Lausunnonantajien tärkein näkemys oli se, että ehdotetut muutokset sujuvoittavat, nopeuttavat ja selkeyttävät työnhakijan työttömyysturvaprosessia.

Monet lausunnon antaneet tahot ovat nostaneet kuitenkin esiin huolen asiantuntijoiden riittävästä perehdytyksestä muuttuvan lainsäädännön johdosta erityisesti työ- ja elinkeinotoimistoista kokeilualueen kuntiin siirtyvien asiantuntijoiden osalta. Lausunnon antaneet tahot kiinnittivät huomiota myös resurssien riittävyyteen sekä resurssien tarkoituksenmukaiseen jakoon työ- ja elinkeinotoimistojen ja kokeilualueen kuntien välillä huomioiden tässä esityksessä ehdotetut muutokset sekä muun muassa 2.5.2022 voimaan tulevat työnhakijan palveluprosessiin liittyvät muutokset.

Arvoisa puhemies! Elikä ensi kuun alussa tulee voimaan erittäin suuri määrä työvoimapalveluihin liittyviä muutoksia, kuten esimerkiksi aktiivimalli kakkonen. Lisäksi työllisyyden kuntakokeiluun liittyy merkittävä tietojärjestelmähanke, joka vaatii myös henkilöstöltä koulutusta. Tärkeintä tässä muutostilanteessa olisi varmistaa, että työvoimaviranomaisten resurssit riittävät asiakkaiden palvelemiseen viivytyksettä, jotta asiakkaisiin ei kohdisteta perusteettomasti sanktioita sen takia, ettei heitä ehditty palvella asianmukaisesti.

Arvoisa puhemies! Olen huolissani esityksen voimaantulon ajankohdasta. Pitäisikö voimaantuloajankohdan olla ennemminkin vähän myöhemmin kuin mahdollisimman pian, jotta tietojärjestelmä uudistukseen liittyvät toimenpiteet saadaan ensin alta pois ja varmistetaan resurssien riittävyys?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Satonen.

17.31 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Pidän kyllä tätä esitystä erittäin kannatettavana. Avainasia on tässä nimenomaan tämä joustavuus ja se, että kunnille annetaan enemmän oikeuksia — tietysti myös vastuuta — näiden palveluiden järjestämisessä.

Punkt i protokollet PR 46/2022 rd

Sikäli kuin muistan oikein, tästä asiasta keskusteltiin jo aiemmin, ja oikeastaan tämä jatkuvasti aiheuttaa ongelmia. Kun nyt siirretään TE-hallinnolta kunnille isompaa roolia työllisyyden hoidossa ja sitten taas toisaalta kunnat käyttävät osassa apuna yksityisiä palveluntuottajia, niin nämä kysymykset siitä, mikä on tiedonsaantioikeus kenelläkin, kuka saa tehdä mitään tehtäviä, aiheuttavat jatkuvasti haasteita.

Ja kun kuuntelee työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa esimerkiksi kuntien lausuntoja ja myöskin Kuntaliiton lausuntoja, niin hyvin jyrkästi on arvosteltu nimenomaan tätä joustamattomuutta, eli asioita voitaisiin tehdä paljon tehokkaammin. Se tehokkuus toimisi silloin nimenomaan työnhakijan eduksi, koska sitähan me tässä tavoitellaan, että mahdollisimman nopeasti ihmiset pääsevät töihin, ja sitä varten tämä koko järjestelmä on olemassa.

Ymmärtääkseen tässä otetaan nyt yksi pieni askel eteenpäin, ja hyvä niin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hoskonen.

17.33 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Todellakin sitä joustoa minäkin kaipaen. Toki jonkun verran tunnen tätä kuntakokeilua ja siihen liittyviä ongelmia kotikuntani osalta. Siinä oli selviä vaikeuksia, mutta toki siinä ollaan jotenkin mukana. Mutta se suoraan kuntaan tuleva apu taisi mennä kiville.

Mutta se tärkein asia, niin kuin edustaja Satonen omassa puheenvuorossaan hyvin kuvasi: Toivoisin, arvoisa ministeri ja myös kaikki hallituspuolueiden jäsenet ja kaikki Suomen kansan edustajat — koskee myös oppositiota — että päästäisiin tässä suomalaisessa työllistämisyjärjestelmässä joustavuuteen, koska siellä on hyvin erilaisia kohtaloita ihmisillä, kun ei ole töitä, ja sitten monesti niitä esteitä, miksi niitä töitä ei ole, pitää vain madaltaa ja pyrkiä se ihminen saamaan keinolla millä hyvänsä työn syrjään kiinni. On varmaan niin, että siellä voi olla hyvinkin vaikeita tapauksia, joissa ehkä ensimmäisellä yrittämällä se työpaikka ei löydy tai ei pystytä saamaan hänelle vaikka tämmöistä tuettua työtä, että esimerkiksi menee vaikka kunnalle johonkin sellaiseen työtehtävään mukaan, jossa sitten pikkuhiljaa mielenkiinto siihen työtehtävään herää. Näitä hyviäkin esimerkkejä kotikunnastakin löytyy paljon.

Elikkä tämä on valtava mahdollisuus, joka pitää käyttää hyväksi, mutta siihen tarvitaan mukaan totta kai työvoimaviranomainen, siihen tarvitaan kunnan osaava henkilöstö, ja sitten tarvitaan tietenkin paikallisia yrityksiä mukaan siihen kehään. Silloin saadaan syntyään paketti, joka on todella toimiva ja tehokas.

Toivoisin, että tällä tiellä voitaisiin edetä. Tämä kuntakokeilu on siinä hyvä alku, mutta sitä tarvitsee jalostaa. Ei varmaan tämän hallituksen aikana kerkiä, mutta kun edustaja Satonen ehkä edustaa sitten seuraavassa hallituksessa jopa ministerin paikalla, niin tämä olkoon hänelle saatesanoina tulevaa kautta varten.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Heinonen.

17.34 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä edellä olemme kuulleet hyviä puheenvuoroja, muun muassa edustaja Hoskoselta ja edustaja Satoselta. On helppo yhtyä niiden sisältöön ja myös niihin kiitoksiin, että tämä esitys on tervetullut kuntakokeilun jatkaminen tai muuttaminen, ja nimenomaan siihen, että etsitään sujuvampia palveluprosesseja ja asiakaslähtöisyyttä, mitä tässä on esille tuotu. Se lopulta kuitenkin tarkoittaa tehokkuutta niin asiakkaan näkökulmasta kuin yhteiskunnankin näkökulmasta.

Punkt i protokollet PR 46/2022 rd

On aivan selvää, että kuntien vahvuuksia ovat esimerkiksi lähipalvelut ja monialaisten palvelujen integrointi mutta myös paikallisten työnantajien ja esimerkiksi välityömarkkinoiden tuntemus sekä toisaalta myös vakiintunut ja toimiva yhteistyö näiden kaikkien kanssa, ja tätä kannattaa tietysti olla vahvistamassa. Tässä tuotiin esille, että tiettyjä haasteita ja ongelmia on ollut, mutta pitää uskaltaa kokeilla ja tehdä, ja tässä mielestäni on hyvää nimenomaan se, että tässä lähestytään tätä tilannetta asiakaslähtöisesti ja sujuvan palveluprosessin näkökulmasta. Eli toivotaan, että tämä saadaan käyttöön, ja jokainen, joka esimerkiksi tämän kautta voidaan työn syrjään kiinni saada, on tietysti voitto henkilökohmaisella tasolla tälle ihmiselle mutta myös meidän yhteiskunnallemme.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ministeri Haatainen, olkaa hyvä.

17.36 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa puhemies! Kiitos hyvistä puheenvuoroista tämän asian osalta ja kannatuksesta tälle. Tästähän on käyty keskustelua.

Edustaja Lehto kantoi huolta — Lehto ei taida olla siellä — siitä, että työmäärä lisääntyisi. Tässä työmäärä lisääntyy tosi vähäisesti. Itse asiassa tällä hetkellä kuntien ja TE-toimistojen välillä on jatkuvaa ilmoittelua juuri tämän ongelman takia, ja tämä ilmoittelu nyt tulee ainakin vähenemään, jos ei poistumaan. Ainakin se vähenee merkittävästi. Eli sellaista resurssiongelmaa tästä ei kyllä tule, vaan tämä päinvastoin helpottaa tilannetta. Sitten kuitenkin kunnilla on viime kädessä aina mahdollisuus siirtää nämä päätökset tehtäväksi Uudenmaan TE-keskukselle, jolle on nämä vaativammat lausunnot keskitetty. Joten kiitos esityksen kannatuksesta ja valiokunnassa sitten jatkoja. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Kiitoksia ministerille myös.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet.